

" ...

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ :

İtiraz yoluna başvuran Danıştay 8. Dairesi'nin 12/12/1979 günlü, 604 sayılı kararının gerekçesi özetle şöyledir:

Ticaret Borsaları 5590 sayılı Yasanın 32. maddesi uyarınca tüzel kişiliği olan, kamu kurumlarıdır ve Anayasa'nın 122. maddesine giren, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Böylece de görev ve hizmetleri itibariyle kamu hukuku içinde yer almaktadırlar.

5590 sayılı Yasanın 52., 55. ve Tüzüğün 38. maddelerinde bildirilen kurallara göre, borsaya dahil maddelerin, borsanın bulunduğu belediye sınırları dışında satılması yasaklanmış ve bütün alım ve satım işlemlerinin borsalara tescili ile muamele tescil ücreti ödenmesi zorunluğuna getirilmiştir, yalnızca yurtdışına yapılacak satışlar bu ücretin dışında bırakılmıştır.

Ödenmesi zorunlu olan muamele tescil ücreti, niteliği itibariyle Anayasa'nın 61. maddesinde yazılan (benzeri mali yükümler) terimi kapsamına giren bir tür malî yüküm görünümündedir. 5590 sayılı Yasanın 57. maddesi, mahiyetleri ve neveleri tüzükte gösterilen borsa hizmetleri karşılığı alınan ücretler ile Borsa Yönetim Kurullarınca onanacak ve verilecek öteki belgelerden alınacak harçlara ait miktarların saptanmasını, Borsa Yönetim Kurullarının teklifi üzerine meclislerin onaylamasına bırakmış, yalnız tescil ücretine ilişkin borsa meclislerince düzenlenen nispet tarifesinin Bakanlıkça onaylanmasını öngörmüştür.

İstanbul Ticaret Borsası ile davacı anonim ortaklık arasındaki anlaşmazlıkta 57. maddeye dayanılarak Borsa Meclisince düzenlenip Ticaret Bakanlığı'nca onaylanan nispet tarifesine göre, tescil ücreti alınmasından doğmuş bulunmaktadır. Muamele tescil ücreti bir malî yükümdür. Anayasa'nın 61. maddesinin ikinci fıkrası vergi, resim ve harçlar ve benzeri malî yükümlülüklerin yasayla konulacağı hükmünü getirmiştir. Bu hükümle keyfî ve takdirî uygulamaların önlenmesi amaçlanmıştır.

Tescil ücreti düzenlenmesinin, belli edilecek yukarı ve aşağı hadler içinde kalmak, ölçü ve esaslara uygun olmak koşulu ile yasaca yapılması gerekir. 57. maddede bu hususlar saptanmamıştır. Yalnız malî yükümlülük ve yükümlü belirlenmiştir. Yasanın öngörmediği hadler ve miktarların, tüzüğe bırakılmasına da olanak yoktur. Bu nedenlerle 5590 sayılı Yasanın 57. maddesinde yer alan (mahiyetleri ve neveleri tüzükte gösterilecek hizmetler karşılığı alınacak ücretler) ve (tescil ücretine ait meclisçe tanzim olunacak nispet tarifesi Bakanlıkça tasdik olunur) ve (aynı muamele için yalnız bir taraftan tescil ücreti alınır) hükümleri Anayasa'nın 61 inci maddesine aykırı görüldüğünden, 57. maddenin iptaline karar verilmesi gerekmektedir."